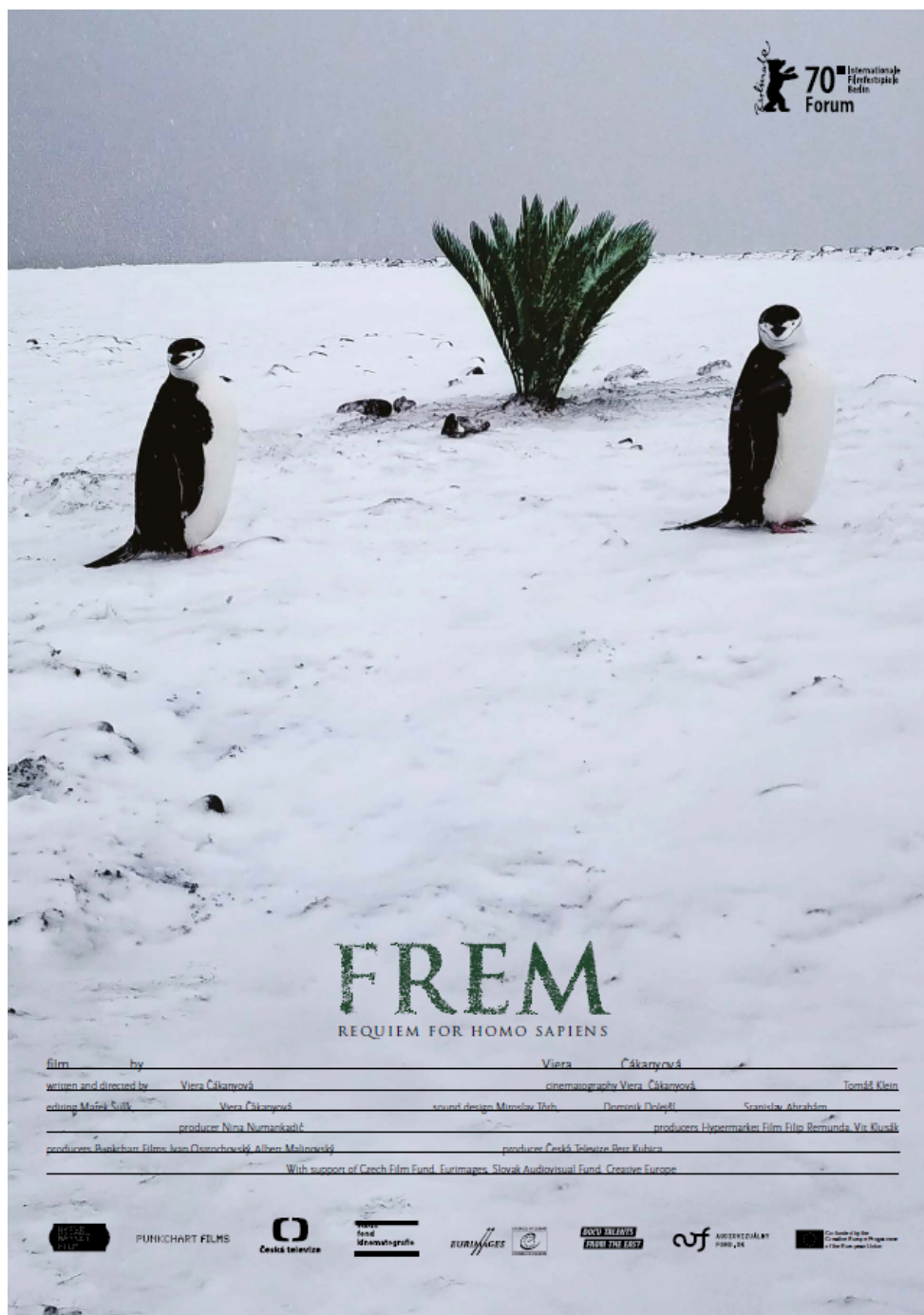

DO SLOVENSKEJ DISTRIBÚCIE UVÁDZA

Dokumentárny film Viery Čákanovej
Česká republika / Slovensko, 2019, 73'

PRESSKIT

PR: Matej Šotník / pr.filmexpanded@gmail.com / +421 903 875 877

KRÁTKA SYNOPSIS

Film je reakciou na súčasnú vlnu posthumanistického myslenia spôsobeného rozvojom technológií a umelej inteligencie rovnako ako klimatickou krízou. Ľudský druh si začína uvedomovať svoju nedôležitosť a pominuteľnosť a ľudská identita sa ocitá v kríze. Snímka FREM sa pokúša tento pocit reflektovať a vytvárať odludštený a odcudzený pohľad na krajinu a prírodu za hranicami ľudského vnímania skutočnosti. Kusé myšlienky a útržky dialógov, rôznorodá hudba prerušovaná ruchmi a glitchmi a zdanlivo zmätená, neukotvená kamera vytvárajú znepokojivú filozofickú úvahu nad limitmi antropocentrického myslenia.

DLHÁ SYNOPSIS

Ľudská identita dospela do krízového bodu. Umelá inteligencia exponenciálne rastie a klimatická kríza je čoraz naliehavejšia a nezvratná. FREM je unikátnym experimentálnym dokumentom, ktorý odráža podobu nového sveta a zobrazuje svet prírody za hranicami ľudského vnímania skutočnosti. Je výsledkom izolovaného nakrúcania v extrémnych podmienkach na Ostrove Kráľa Juraja pri pobreží Antarktídy. FREM skúma túto nádhernú ohrozenú krajinu nezvyčajným spôsobom, vzrušujúco odludštenou optikou neludskej entity s vlastným vedomím. Dron sa skúmavo plíži ľadovou rovinou, zvláštne zmätočným spôsobom a opatrne objavuje krajinu Antarktídy. Náhle prerušované fragmenty zvukov či hovoreného slova a roztekajúci sa obraz vytvárajú spolu s tajuplným vizuálnym spracovaním znepokojivú filozofickú reflexiu limitov antropocentrického myslenia.

Predstava nového technologického vedomia objavujúceho svet okolo nás bola hnacím motorom a obrovskou výzvou pre trojčlenný filmársky štáb. Aby sme si mohli predstaviť novú budúcnosť, musíme sa na svet pozerať inak. Aj napriek ich strašnému vplyvu na životné prostredie, ľudia nie sú v prírode tým hlavným hráčom. Umelá inteligencia je očitým svedkom prírodného ekosystému, ktorý onedlho čakajú radikálne zmeny. FREM nás stavia do pozície tohto svedka. Film Viery Čákanyovej je strhujúcou zmesou úchvatnej vizuality, experimentálneho zvukového dizajnu a predtuchy o nevyhnutnom príbehu, ktorý neponúka jednoduché odpovede ani upokojujúce uhly pohľadu na blížiacu sa ekologickú katastrofu. Namiesto toho predstavuje výraznú a miestami až nepríjemnú reakciu na posthumanistické myslenie, je hrozivým futuristickým zobrazením jednej z najkrajších a najextrémnejších krajín na Zemi.

TVORCOVIA

RÉŽIA

Viera Čákanyová

OBSADENIE

Martin Kovačík

PRODUCENT

Nina Numankadić, Hypermarket Film

KOPRODUCENT

Ivan Ostrochovsky, Punkchart Films
Česká televize

KAMERA

Tomáš Klein
Viera Čákanyová

STRIH

Marek Šulík
Viera Čákanyová

ZVUK

Dominik Dolejší
Miroslav Tóth
Stanislav Abrahám

S podporou: Štátny fond kinematografie ČR,
Audiovizuálny fond, Kreativna Európa MEDIA,
Eurimages

VYJADRENIE REŽISÉRKY

Ľudstvo ako biologický druh sa dostáva na hranicu svojich „prirodzených možností“, konfrontuje sa s vlastnými biofyzikálnymi obmedzeniami. Ocítame sa v situácii, kedy už nestíhame absorbovať vlastné výstupy, plne porozumieť súvislostiam medzi rôznymi oblasťami dát, zorientovať sa v stále komplexnejšom svete, ktorý pre seba vytvárame. Preto zverujeme stále väčšiu dôveru strojom, vyvíjame stále sofistikovanejšie umelé neurónové siete, ktoré dokážu systematizovať a vyhodnocovať dáta za nás. Tieto „umelé mozgy“ majú určitú autonómnosť, používajú vlastné vzorce myslenia, vlastné heuristiky, sú schopné sa sami zlepšovať pomocou špecifických evolučných ciest, ktorým už prestávame rozumieť.

V kybernetickej terminológii sa používa termín „technologická singularita“, ktorý označuje hypotetický okamih, od ktorého sa umelá inteligencia dokáže sama zlepšovať takým tempom, že už jej nebudeme rozumieť. Je to okamih, od ktorého ľudská inteligencia prestane dominovať svetu, okamih, od ktorého sa myseľ uväznená v nami vytvorenom stroji, stane pre nás nepredvídateľnou. Východiskom pre nakrúcanie filmu *FREM* bola predstava tohto stavu, tohto hypotetického okamihu. Chcela som vytvoriť film, v ktorom by hlavnou postavou nebol človek — neantropocentrický film. „Vizualizovať“ mentálne procesy umelého mozgu s využitím limitovaných prostriedkov, ktoré médium filmu ponúka — obrazu a zvuku. Ako myslí umelá inteligencia, je pre nás niečo cudzie. Najväčšou filmovou výzvou bolo sprostredkovať tento zvláštny, a v istom zmysle znepokojivý zážitok, vytvoriť neludskú postavu/entitu takým spôsobom, aby sa s ňou divák dokázal „stotožniť“, napojiť sa na jej pohľad.

Umelá inteligencia sa stáva pozorovateľom/svedkom miznúceho prírodného ekosystému Antarktídy, krehkých oblastí, kde sa budú v najbližších rokoch prejavovať zmeny v extrémnej podobe. Zároveň je Antarktída pripomienkou sveta pred miliónmi rokov, kedy ešte *Homo sapiens* neexistoval. Výberom tejto lokácie film simuluje podmienky akéhosi dystopického post-ľudského sveta, v ktorom človek nie je dominantným aktérom v prírode. Z pohľadu iného, nezaújatého pozorovateľa, je na úrovni akéhokoľvek iného kusu hmoty, organickej či anorganickej, je rovnocennou súčasťou ekosystému. Myslím si, že táto zmena perspektívy je najmä v súvislosti s témou klimatickej zmeny kľúčová.

Viera Čákanyová

O NAKRÚCANÍ

Nakrúcanie prebiehalo v priebehu šiestich týždňov na ostrove Kráľa Juraja na Antarktíde. Štáb tvorili 3 členovia, ktorí v priebehu nakrúcania prebývali v priestoroch Ekvádorského refúgia pre terénnych pracovníkov, čo bol lodný kontajner uprostred antarktickej krajiny, určený na krízové prenocovanie. Jeho výbavu tvorili iba dve lôžka a vlhké, plesnivé steny. Dovezený benzínový generátor dokázal utiahnuť nabíjanie bateriek pre nakrúcačnú techniku, 2 hodiny kúrenia pomocou malého elektrického ohrievača, a varenie jedného teplého jedla denne. Zásobovanie všetkých potravín a vody prebiehalo s pomocou poľskej základne, častokrát s meškaním kvôli nepriestupnému moru, pokrytému ľadovými kryhmi alebo silnému vetru. Jedinú komunikáciu s okolitým svetom, a zároveň možnosť počuť iný ľudský hlas než svoj vlastný alebo ďalších troch ľudí v kontajneri, zabezpečovala vysielacia, z ktorej pravidelne prichádzala predpoveď počasia z poľskej základni na opačnej strane zálivu.

„Pretože ako diváci máme prirodzenú potrebu sa s niečím stotožniť, na Antarktíde sme nakrúcali naratívnu linku, v ktorej bol hlavnou postavou človek. Nakrúcali sme jednotlivé obrazy zo scenára a k tomu sme vždy nakrútili niekoľko špecifických záberov z dronu, ktoré s príbehom príliš nesúviseli. Až neskôr, keď už sme vedeli, že pomocou hudby a zvuku budeme schopní vytvoriť umelú entitu tak, aby sa na ňu divák mohol napojiť, sme od dejovej línie úplne upustili. Vznikol tak priestor, v ktorom vynikol subjektívny pohľad dronu na svet a divák sa mohol napojiť na pohľad umelej inteligencie.“

Viera Čákanyová, režisérka

„Pri vytváraní hudby a práci so zvukom sme stáli pred úlohou zrodu vnímania entity — umelej inteligencie. Tá postupne objavuje nové priestranstvá, objekty, zvieratá a nakoniec človeka. Najskôr sme si nadesignovali jej akýsi vnútorný „bios“ (šumová situácia / ticho), potom interakcie na zmenu pohybu, nasledovala tvorba rôznych príbehových zvukových situácií, a ako posledné sme vytvorili jej osobité spracovanie vnímania vnútorných i vonkajších zvukov. Entita vníma akustický priestor podstatne inak než človek. Preto ruchy a zvuky, ktoré dodala Viera (kryhy, kvapky, vtáky, veľryby, oceán alebo nahrávky Johanna Sebastiana Bacha a rôzne iné) prešli granulárnou alebo inou algoritmickou syntézou za pomoci Standy Abraháma. Z toho dôvodu to, čo počujeme vo filme, je špecifické vnímanie sveta umelou inteligenciou.”

Miro Tóth, sound design

„Predstaviť si pohľad umelej inteligencie bolo obtiažne, ak nie nemožné. Čím viac sa človek snažil zapojiť svoju hlavu, tým viac sa vzdŕaloval zadaniu. V mnohom nám však pomohla Antarktída samotná, ktorá nám všetky naše koncepty premieňala z minútu na minútu. Bolo normálne čakať niekoľko dní na to, aby sme vôbec mohli vyjsť von alebo čakať ďalšie dni, kým vietor rozfúkal kryhy, aby sme sa dostali do člna. Po desiatich dňoch vo vlhkom kontajneri sa ako dobrý nápad javilo celodenné kĺzanie alebo kúpanie v oceáne. V spojení s následnou zimnicou, keď telo v spacáku víťazne bojovalo o život. Naše autorské egá tak boli miestami rozpustené celkovou tou skúsenosťou a okolitou nádherou, a práve preto snád' prišlo aj na pohľad inej entity.”

Tomáš Klein, kamera

PROFIL REŽISÉRKY

Viera Čákanyová

Viera Čákanyová (*1980) absolvovala odbor scenáristika na VŠMU v Bratislave a na FAMU v Prahe na katedre dokumentárnej tvorby. Jej študentské filmy získali mnoho ocenení nielen na festivale študentských filmov Famufest (Piraňa (2007) – Najlepší film na Famufeste 2007, Alda (2009) – Najlepšia réžia a strih), ale aj na zahraničných festivaloch. Najvýznamnejšie ocenenie si režisérka odniesla za svoj film Alda, keď v roku 2010 získala Cenu kantonu Vaud za najlepší prvý alebo druhý film na významnom švajčiarskom festivale Visions du réel alebo Cenu za najlepšiu prácu v oblasti dokumentárneho filmu pre režisérov a režisérky do 35 rokov na 27. ročníku nemeckého festivalu dokumentárnych filmov v Kassele. Viera Čákanyová pôsobí mimo iné ako dramaturgička a strihačka na ďalších nezávislých projektoch a nakrúca dokumentárne filmy pre televízie a neziskové organizácie. Spolupracovala na poviedkových filmoch Gottland (2014) alebo Slovensko 2.0 (2014). Film FREM je jej celovečerným debutom.

Odkaz na pozretie filmov Alda a Lietajúci kôň (epizóda z filmu Gottland): www.dafilms.cz/voucher/VCakanyova

Filmografia:

- 2019 FREM
- 2014 Rupicapra (poviedka z filmu Slovakia 2.0)
- 2014 Letiaci kôň (poviedka z filmu Gottland)

Študentské filmy

- 2011 Update
- 2011 Olda
- 2009 Alda
- 2009 100 dní
- 2007 Červy
- 2007 Piraňa
- 2006 Under Underground